Lietas Nr. A420218524
AA43-0152-26/4
ECLI:LV:ADAT:2026:0518.A420218524.15.S

ADMINISTRATĪVĀ APGABALTIESA

SPRIEDUMS

Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2026.gada 18.maijā

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā: tiesnese referente Roze Paegle, tiesneses Irina Kaļiņina un Santa Liniņa

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /Persona A/ pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru /Persona A/ tiktu noteiktas medicīniskās indikācijas vieglā automobiļa speciālai pielāgošanai un pabalsta saņemšanai transporta izdevumu kompensēšanai, sakarā ar /Persona A/ apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2025.gada 26.marta spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējas ģimenes ārsts 2024.gada 5.jūlijā sagatavoja pieteicējai /Persona A/ nosūtījumu uz Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisiju (turpmāk – komisija), lai pieteicējai tiktu veikta ekspertīze par medicīniskajām indikācijām vieglā automobiļa speciālai pielāgošanai un pabalsta saņemšanai transporta izdevumu kompensēšanai (turpmāk – nosūtījums).

2024.gada 11.jūlijā pieteicēja ar nosūtījumu un iesniegumu vērsās komisijā, lūdzot sniegt atzinumu, ka pieteicējai ir medicīniskās indikācijas vieglā automobiļa speciālai pielāgošanai un pabalsta saņemšanai transporta izdevumu kompensēšanai.

Ar komisijas Rīgas apvienotās nodaļas 2024.gada 11.augusta atzinumu Nr.2024/15232 (turpmāk – sākotnējais lēmums) pieteicējas lūgums tika noraidīts, nekonstatējot medicīniskās indikācijas vieglā automobiļa speciālai pielāgošanai un pabalsta saņemšanai transporta izdevumu kompensēšanai. Komisija atzina, ka pieteicējai nav izteiktu pārvietošanās traucējumu.

Sākotnējo lēmumu pieteicēja apstrīdēja.

[2] Ar komisijas 2024.gada 17.septembra atzinumu Nr.2024/18769 (turpmāk – Lēmums) sākotnējais lēmums tika atstāts negrozīts, pamatojoties uz turpmāk minētajiem apsvērumiem.

[2.1] Pieteicējai nav diagnosticētas saslimšanas vai veselības traucējumi, kas noteikti Ministru kabineta 2014.gada 23.decembra noteikumu Nr.805 "Prognozējamas invaliditātes, invaliditātes un darbspēju zaudējuma noteikšanas un invaliditāti apliecinoša dokumenta izsniegšanas noteikumi" (turpmāk – noteikumi Nr.805) 9.pielikuma 1. – 16.punktā.

Pieteicējai nav konstatēti uzvedības un emocionāli traucējumi, kas izpaužas ar atkārtotu un persistējošu, asociālu, agresīvu vai izaicinošu uzvedību un rada izteiktus pārvietošanās traucējumus (atbilstoši noteikumu Nr.805 9.pielikuma 17.punktam).

[2.2] Izvērtējot pieteicējas veselības traucējumus un funkcionēšanas spējas (arī pārvietošanās spējas), komisija nekonstatēja medicīniskos slēdzienus, ka pieteicējai būtu konstatētas saslimšanas, kas noteiktas noteikumu Nr.805 9.pielikuma 18.punktā (proti, citas 9.pielikumā neminētas slimības, kas rada izteiktus pārvietošanās traucējumus vai tādus traucējumus, kuru dēļ pieteicēja pat ar citas personas pastāvīgu atbalstu nevar izmantot sabiedriskā transporta pakalpojumus).

[2.3] Izvērtējot pieteicējas iesniegtos medicīniskos dokumentus, komisija secināja, ka pieteicējas veselības traucējumi un funkcionēšanas ierobežojumi neatbilst kritērijiem, kas noteikti noteikumu Nr.805 9.pielikumā.

[3] Pieteicēja vērsās tiesā ar pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējai tiktu noteiktas medicīniskās indikācijas vieglā automobiļa speciālai pielāgošanai un pabalsta saņemšanai transporta izdevumu kompensēšanai.

Pieteikumā ietverti turpmāk norādītie argumenti.

[3.1] Vairāki ārsti (rehabilitologs, algologs, vertebrologs) pēdējā gada laikā ir konstatējuši pieteicējas veselības stāvokļa negatīvu dinamiku, tas ir norādīts medicīniskajos dokumentos. Ārsti ir konstatējuši, ka pieteicējai ir izteiktas grūtības pārvietoties pēc osteopātijas ārstēšanas.

[3.2] Pieteicējai tika noteikta C1/C2 fiksējoša (stabilizējoša) operācija, lai novērstu C1/C2 kakla skriemeļu bojājumus, kakla nestabilitāti un negatīvās sekas pēc osteopātijas ārstēšanas.

[3.3] Komisija nepamatoti atteicās veikt ekspertīzi klātienē.

Vienā atzinumā norādīts, ka pieteicējai ir piešķirta invaliditāte kakla daļas C1/C2 izmaiņu dēļ, bet otrā atzinumā norādīts uz diagnosticētiem depresīviem traucējumiem.

[4] Rakstveida paskaidrojumā komisija pieteikumu neatzīst, uztur Lēmuma pamatojumu un paskaidro turpmāk minēto.

[4.1] Pieteicējai ir diagnosticēta mugurkaulāja nestabilitāte; stāvoklis pēc kakla daļas skriemeļu C1/C2 spārnveida saites (*ligamentum alare*) kreisās puses parciāla bojājuma; segmentāla distonija kakla, plecu joslā ar anterocoli un miofasciālu hronisku sāpju sindromu; mugurkaula kakla daļas sāpju sindroms; torākolumbālas daļas skolioze ar I pakāpes rotāciju; rekurenti depresīvi traucējumi; vidēji smaga epizode ar somatisko sindromu un astenodepresīvs sindroms ar izteiktu sensitizāciju, kā arī fobiski reiboņi.

2024.gada 1.jūlija fizikālas un rehabilitācijas medicīnas ārsta slēdzienā norādīts, ka pieteicējai ir izteikti gaitas un kustību traucējumi (trešā smaguma pakāpe).

Minēto veselības traucējumu radīto smagas pakāpes funkcionēšanas ierobežojumu dēļ pieteicējai tika noteikta II grupas invaliditāte.

Pieteicējas medicīniskajos dokumentos nav datu, ka pieteicējai būtu izteikta ataksija vai ekstrapiramidāli traucējumi.

[4.2] Slimība, kuru varētu saistīt ar pārvietošanās traucējumiem, ir mugurkaula spondiloze, taču veselības traucējumi konstatēti tikai kakla daļā, bet tas nerada pieteicējai pārvietošanās ierobežojumus.

Pieteicējai ir torākolumbālas daļas skolioze ar I pakāpes rotāciju, taču arī šie veselības traucējumi nerada izteiktas pārvietošanās grūtības.

Medicīniskajos dokumentos nav ietverta konkrēta norāde, ka pieteicēja nespēj pārvietoties bez cita cilvēka palīdzības.

Invaliditātes kontekstā pieteicējas kustību traucējumi ir vērtējami kā mēreni.

[4.3] Pieteicējai ir noteikta II grupas invaliditāte, tāpēc pieteicējai ir tiesības pārvietoties ar sabiedrisko transportu bez maksas.

Pieteicējai ir arī tiesības vērsties pašvaldībā un lūgt piešķirt asistenta pakalpojumu.

[5] Administratīvā rajona tiesa ar 2025.gada 26.marta spriedumu pieteikumu noraidīja, pamatojoties uz turpmāk minētājiem apsvērumiem.

[5.1] Invaliditātes likums nosaka kārtību, kādā veicama prognozējamas invaliditātes un invaliditātes ekspertīze, kā arī invaliditātes riska un invaliditātes seku mazināšanai nepieciešamos atbalsta pasākumus.

Atsaucoties uz Invaliditātes likuma 8.panta trešo daļu, kā arī noteikumu Nr.805 21.1.1. un 21.1.2.2.apakšpunktu, tiesa norādīja, ka ne jebkurš funkcionēšanas ierobežojums, kas bijis par pamatu invaliditātes noteikšanai, izraisa izteiktus pārvietošanās traucējumus.

Tas, ka pieteicējai ir noteikta II grupas invaliditāte, vēl nevar būt par pamatu, lai izdotu pieteicējas prasīto labvēlīgo administratīvo aktu.

[5.2] Pieteicējai konstatētie veselības traucējumi neatbilst noteikumu Nr.805 9.pielikumā noteiktajiem kritērijiem (1. – 17.punkts).

Tiesa izvērtēja dokumentus, kuri tika iesniegti komisijai līdz Lēmuma pieņemšanai, un, atsaucoties uz komisijas rakstveida paskaidrojumā norādīto, piekrita komisijas secinājumam, ka pieteicējai nav izteiktu pārvietošanās traucējumu.

2024.gada 15.maija otolaringologa un 2024.gada 28.maija mugurkaulāja ķirurga slēdzienos ir norādīts, ka pieteicēja pārvietojas lēni, sīkiem solīšiem, tomēr nav norādes, ka to neveic pati.

Līdz ar to ierobežojumi mobilitātes kategorijās ir vērtējami kā mēreni.

Tiesa piekrita komisijas veiktajam pieteicējas pārvietošanās traucējumu novērtējumam.

Pieteicējai ir smagi funkcionēšanas ierobežojumi, kas rada darbspēju zaudējumu 60-79% apmērā un kas bija par pamatu II grupas invaliditātes piešķiršanai, taču pārvietošanās traucējumi nav vērtējami kā izteikti.

Pieteicējai konstatētās saslimšanas nerada tādus traucējumus, kuru dēļ pieteicēja nespētu pārvietoties ar citas personas atbalstu un nevarētu izmantot sabiedriskā transporta pakalpojumus.

[6] Par Administratīvās rajona tiesas 2025.gada 26.marta spriedumu pieteicēja iesniedza apelācijas sūdzību, kurā norādīts, ka spriedums nav pamatots, jo pieteicējas medicīniskajos dokumentos ārsti bija konstatējuši arī izteiktus pārvietošanās traucējumus. Pirmās instances tiesas spriedumā nav pienācīgi izvērtēts pieteicējas veselības stāvoklis.

[7] Rakstveida paskaidrojumā komisija apelācijas sūdzību neatzīst, bet piekrīt Administratīvās rajona tiesas 2025.gada 26.marta spriedumam.

[8] Lai vispusīgāk noskaidrotu lietas apstākļus, apgabaltiesa uzklausīja procesa dalībnieku paskaidrojumus tiesas sēdē, kā arī nopratināja liecinieci /Persona B/, kura pārbaudāmajā laika periodā pildīja pieteicējas aprūpētāja un pavadoņa pienākumus.

Pieteicēja uz tiesas sēdi tika atvesta guļus stāvoklī kopā ar asistējošām personām, jo pieteicēja pati nepārvietojas. Tiesas sēdē pieteicēja paskaidroja, ka pārbaudāmajā laika periodā viņai bija noteikta II grupas invaliditāte, kā arī vairāki ārsti savos slēdzienos bija norādījuši uz izteiktām grūtībām pārvietoties. Pieteicējas veselības stāvoklis krasi pasliktinājies pēc 2024.gada oktobrī veiktās operācijas, pieteicēja vairs nespēj pārvietoties. Izteiktas pārvietošanās grūtības pieteicējai bijušas jau kopš 2023.gada aprīļa, taču sākotnēji pieteicēja varējusi paiet kādus 200 metrus. Attālumu, ko varētu veikt 5 minūtēs, pieteicēja veikusi 40 minūšu vai stundas laikā ar pavadoņa palīdzību. Pēc tam pieteicēja kritusi, stāvoklis strauji pasliktinājies.

Komisijas pārstāvji tiesas sēdē paskaidroja, ka negatīvs lēmums pieņemts tāpēc, ka ārstu slēdzienos nebija ietverts detalizēts pieteicējas veselības stāvokļa apraksts, kas precīzi atbilstu noteikumu Nr.805 9.pielikumā minētajām diagnozēm. Ārstu slēdzienos nebija norādīts, ka pieteicējai ir problēmas ar kāju kustībām. Līdz ar to komisija secināja, ka pieteicējai nav kāju kustību traucējumu, kā arī nav līdzsvara traucējumu. Komisijas ieskatā pieteicējas medicīniskajos dokumentos pretrunu nav. Ārstiem savos slēdzienos bija konkrēti jāieraksta, ka pieteicēja pat ar citas personas palīdzību nevar izmantot sabiedrisko transportu, taču tieši šādu slēdzienu neviens ārsts nebija devis. Komisija neuzskatīja, ka pieteicējas veselības stāvokli vajadzētu pārbaudīt klātienē. Pieteicējas gadījumā nav konstatējams, ka pieteicēja nevarēja pārvietoties ar citas personas palīdzību un izmantot sabiedrisko transportu.

Lieciniece /Persona B/ tiesas sēdē liecināja, ka ir aprūpējusi pieteicēju un bijusi pieteicējas pavadone (arī pārbaudāmajā periodā). Uz poliklīniku pieteicēja viņas pavadībā spējusi nokļūt tikai ar taksometru. 2024.gadā līdz operācijai pieteicējai bija lielas grūtības nokļūt pat no pirmā stāva līdz taksometram, kurš bija novietots tieši pie kāpņu telpas ieejas. Tie bija tikai daži metri, taču pieteicējai tas prasīja vismaz kādas 10 minūtes, lai aizkļūtu no dzīvokļa līdz taksometram. Ar sabiedrisko transportu pieteicēja nevarēja pārvietoties, jo pat kopā ar pavadoni nespēja aizkļūt līdz sabiedriskā transporta pieturai.

Tiesai tika uzrādīts video materiāls, taču nav zināms, kurā datumā veikts videoieraksts, tāpēc lietas materiāliem tas netika pievienots.

Lietas izskatīšana pēc būtības tika pabeigta rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[9] Pieteicēja lūdz piešķirt viņai valsts nodrošināto juridisko palīdzību, argumentējot, ka veselības stāvokļa dēļ nespēj īstenot savas procesuālās tiesības un ka juridiskās palīdzības sniedzējs varētu palīdzēt pieprasīt kompensāciju.

Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 18.panta piektajai daļai valsts nodrošināto juridisko palīdzību, ievērojot lietas sarežģītību un fiziskās personas mantisko stāvokli, pēc personas lūguma piešķir, pamatojoties uz tiesas (tiesneša) lēmumu, pēc pieteikuma saņemšanas tiesā līdz galīgā tiesas nolēmuma spēkā stāšanās brīdim.

Saskaņā ar judikatūras atziņām, lai būtu pamats piešķirt valsts nodrošināto juridisko palīdzību, tiesai jākonstatē gan tas, ka fiziskās personas mantiskais stāvoklis apgrūtina personas iespējas samaksāt par kvalificētu juridisko palīdzību, gan arī tas, ka lieta personai ir sarežģīta un attiecīgi persona pati nav spējīga pilnvērtīgi aizstāvēt savas tiesības vai tiesiskās intereses. Ja kāds no šiem diviem kritērijiem nav konstatējams, juridiskās palīdzības piešķiršanai nav pamata (*sk., piemēram, Senāta 2020.gada 2.septembra rīcības sēdes lēmuma lietā Nr.SKA-1008/2020, ECLI:LV:AT:2020:0902.A420292818.12.L, 2.punktu*).

Secināms, ka tiesisks pamats valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības piešķiršanai pastāv tikai tad, ja ir konstatējami abi minētie kritēriji.

Atbilstoši tiesu prakses atziņām lietas sarežģītības novērtēšana ir tiesas prerogatīva, jo tieši tiesa, kuras kompetencē ir lietas izskatīšana pēc būtības, vislabāk redz, kādas pūles ir nepieciešamas pareizai lietas izskatīšanai, un var novērtēt, cik lietderīga tiesas procesā varētu būt juridiskās palīdzības sniegšana pieteicējam (*sk., piemēram, Senāta 2018.gada 2.jūlija lēmuma lietā Nr.SKA-1268/2018, ECLI:LV:AT:2018:0702.A420335017.8.L, 4.punktu un 2011.gada 6.maija sprieduma lietā Nr.SKA-155/2011 (A42554406) 13.2.apakšpunktu*).

Administratīvā apgabaltiesa konstatē, ka izskatāmajā lietā nav jāanalizē komplicēti tiesību normu piemērošanas jautājumi, jo strīds ir par faktiskajiem apstākļiem un to novērtējumu. Proti, lietā ir strīds par to, vai pārbaudāmajā laika periodā pieteicējai bija konstatējamas medicīniskas indikācijas vieglā automobiļa speciālai pielāgošanai un pabalsta saņemšanai transporta izdevumu kompensēšanai.

Lai noskaidrotu šos apstākļus, jāvērtē lietā esošie medicīniskie dokumenti. Turklāt pieteicēja bija ieradusies uz tiesas sēdi, lai sniegtu paskaidrojumus. Pieteicējas apsvērumi par to, kādēļ viņa nepiekrīt pirmās instances tiesas spriedumam, ir norādīti apelācijas sūdzībā, kā arī pieteicēja pauda savus argumentus tiesas sēdē.

Apgabaltiesa secina, ka lietā nav konstatējami objektīvi šķēršļi, kuru dēļ pieteicēja nespētu paust savu nostāju par lietas apstākļiem, un pieteicēja šīs tiesības ir īstenojusi.

Jāņem vērā, ka atbilstoši Administratīvā procesa likuma 107.panta ceturtajai daļai administratīvajā procesā tiesa objektīvās izmeklēšanas ietvaros pati noskaidro lietas apstākļus un dod tiem juridisku novērtējumu, tostarp dodot procesa dalībniekiem arī norādījumus un ieteikumus, ja konkrētās lietas izšķiršanai nepieciešams noskaidrot papildu tiesiskos vai faktiskos apstākļus. Objektīvās izmeklēšanas princips administratīvajā procesā ievērojami samazina nepieciešamību pēc juridiskajiem pakalpojumiem, un arī personai bez speciālām juridiskām zināšanām nepastāv šķēršļi, lai īstenotu savas tiesības (*sk., piemēram, Senāta 2018.gada 2.jūlija lēmuma lietā Nr.SKA-1268/2018, ECLI:LV:AT:2018:0702.A420335017.8.L, 4.punktu*).

Šajā lietā pieteicējai nav šķēršļu īstenot savas procesuālās tiesības, tāpēc nav pamata apmierināt lūgumu par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības piešķiršanu saistībā ar pieteikumā ietvertajiem prasījumiem.

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 302.panta otro daļu apelācijas instances tiesa izskata tikai tos prasījumus, kuri izskatīti pirmās instances tiesā.

Apgabaltiesa vērš uzmanību, ka šajā lietā netiks vērtēts jautājums par zaudējumu atlīdzināšanu, jo tāds prasījums nav ietverts pieteikumā, tādēļ pirmās instances tiesa tādu prasījumu nav izskatījusi.

Ja izskatāmajā lietā tiesas galīgais nolēmums būs pieteicējai labvēlīgs, pieteicējai būs tiesības Administratīvā procesa likumā noteiktajā termiņā un kārtībā vērsties iestādē ar prasījumu par mantisko zaudējumu un nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu.

Ja pieteicēja īstenos minētās tiesības, jautājums par mantisko zaudējumu un nemantiskā kaitējuma atlīdzināšanu par pārbaudāmo laika periodu tiks lemts jauna administratīvā procesa ietvaros.

Izskatāmajā lietā nav pamata lemt jautājumu par mantisko zaudējumu un nemantiskā kaitējuma atlīdzināšanu, tāpēc šīs lietas ietvaros arī nav pamata lemt par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības piešķiršanu pieteicējai (saistībā ar prasījumu par atlīdzinājumu), jo valsts nodrošinātā juridiskā palīdzība var tikt piešķirta tikai kontekstā ar lietā izskatāmajiem prasījumiem.

Ņemot vērā minēto, apgabaltiesa noraida pieteicējas lūgumu par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības piešķiršanu šajā lietā.

[10] Pieteikumā lūgts izdot labvēlīgu administratīvo aktu, ar kuru pieteicējai tiktu noteiktas medicīniskās indikācijas vieglā automobiļa speciālai pielāgošanai un pabalsta saņemšanai transporta izdevumu kompensēšanai.

No lietas materiāliem apgabaltiesa konstatē, ka ar komisijas 2026.gada 10.februāra atzinumu Nr.2026/4511 pieteicējai ir noteiktas medicīniskās indikācijas vieglā automobiļa speciālai pielāgošanai un pabalsta saņemšanai transporta izdevumu kompensēšanai no 2025.gada 30.decembra līdz 2026.gada 29.decembrim (*lietas 166.-167.lapa*).

Ņemot vērā minēto, secināms, ka 2026.gada 10.februārī komisija ir izdevusi pieteicējas prasīto labvēlīgo administratīvo aktu, tāpēc apgabaltiesa precizē pieteikuma priekšmetu lietā, proti, pieteikuma priekšmets ir par Lēmuma atzīšanu par prettiesisku.

Līdz ar to izskatāmajā lietā ir jāpārbauda, vai komisija 2024.gada 17.septembrī pamatoti secināja, ka pieteicējai nav izteiktu pārvietošanās traucējumu.

[11] Pārbaudījusi lietas materiālus un novērtējusi lietā iegūtos pierādījumus, apgabaltiesa atzīst, ka apelācijas sūdzība ir pamatota un pieteikums ir apmierināms.

[12] Valsts sociālo pabalstu likuma 12.panta pirmā daļa noteic, ka pabalstu transporta izdevumu kompensēšanai personai ar invaliditāti, kurai ir apgrūtināta pārvietošanās, piešķir personai, kurai pašai vai kuras bērnam normatīvajos aktos paredzētajā kārtībā ir noteikta invaliditāte un komisija ir izsniegusi atzinumu par medicīniskajām indikācijām vieglā automobiļa speciālai pielāgošanai un pabalsta saņemšanai transporta izdevumu kompensēšanai. Ministru kabinets nosaka kritērijus, atbilstoši kuriem komisija sniedz atzinumu par medicīniskajām indikācijām vieglā automobiļa speciālai pielāgošanai un pabalsta saņemšanai transporta izdevumu kompensēšanai.

Kritēriji atzinuma sniegšanai ir noteikti noteikumu Nr.805 9.pielikumā.

Saskaņā ar noteikumu Nr.805 9.pielikuma 18.punktu kritēriji atzinuma sniegšanai ir šajā pielikumā neminētas slimības, kuras rada izteiktus pārvietošanās traucējumus vai tādus traucējumus, kuru dēļ persona pat ar citas personas pastāvīgu atbalstu nevar izmantot sabiedriskā transporta pakalpojumus.

No minētā secināms, ka, lai sniegtu atzinumu par medicīniskajām indikācijām vieglā automobiļa speciālai pielāgošanai un pabalsta saņemšanai transporta izdevumu kompensēšanai, ir nepieciešams personai konstatēt tādus veselības traucējumus, kuru dēļ personai ir izteiktas pārvietošanās grūtības, proti, ka pat ar citas personas pastāvīgu atbalstu persona nevar izmantot sabiedriskā transporta pakalpojumus.

Apgabaltiesa nepiekrīt komisijas pārstāvju tiesas sēdē paustajam argumentam, ka ārstu slēdzienos bija precīzi jāietver tieši tāds formulējums, kādu noteic noteikumu Nr.805 9.pielikuma normas, tostarp, ka pieteicēja pat ar citas personas palīdzību nevar izmantot sabiedrisko transportu.

Izskatāmajā gadījumā vairāki ārsti savos slēdzienos ir norādījuši gan uz izteiktiem kustību traucējumiem, gan arī uz izteiktiem pārvietošanās un funkcionālajiem traucējumiem (*lietas 23., 24., 26., 27.lapa*), tādēļ, ja komisijai bija šaubas par pieteicējas medicīniskajos dokumentos lietoto vārdisko formulējumu, komisijai bija jāprasa, lai ārsti sniedz detalizētāku informāciju par pieteicējas kustību un pārvietošanās traucējumu veidu un izpausmēm. Turklāt komisijai bija arī tiesības pārbaudīt pieteicējas veselības stāvokli klātienē, ko izskatāmajā gadījumā komisija nepamatoti nav darījusi.

Komisijas pārstāvji tiesas sēdē argumentēja, ka no pieteicējas medicīniskajiem dokumentiem neizriet, ka pārbaudāmajā laika periodā pieteicējai būtu bijuši līdzsvara traucējumi.

Apgabaltiesa konstatē, ka minētais neatbilst lietā esošajiem pierādījumiem, jo, piemēram, ārsta /Persona C/ 2024.gada 1.jūlija konsultanta slēdzienā ir konkrēti norādīts gan uz līdzsvara traucējumiem, gan arī uz izteiktiem gaitas un kustību traucējumiem, turklāt ar negatīvu dinamiku (*lietas 27.lapa*).

[13] Lietā nav strīda par to, ka ar komisijas 2024.gada 16.aprīļa lēmumu Nr.2024/3928 pieteicējai tika noteikta II grupas invaliditāte (līdz 2026.gada 20.martam).

Minētajā atzinumā konstatēts, ka pieteicējai ir smagi pašaprūpes spēju un smagi savas uzvedības un aktivitāšu kontrolēšanas spēju traucējumi, kas atbilst smagas pakāpes funkcionēšanas ierobežojumiem (*lietas 62.lapa*).

Lietā ir strīds par to, vai, pastāvot pieteicējai konstatētajiem smagas pakāpes funkcionēšanas ierobežojumiem, pieteicējas veselības stāvoklis bija vērtējams kā tāds, kas atbilst noteikumu Nr.805 9.pielikuma 18.punktā noteiktajiem kritērijiem.

[14] Lietā ir turpmāk minētie pieteicējas veselības stāvokli raksturojošie medicīniskie dokumenti.

Algologa /Persona D/ 2024.gada 16.marta izrakstā no ambulatorā pacienta medicīniskās kartes ir norādīts, ka apskatē pieteicējai tika konstatēta asimetriskā stāja; gaitas nestabilitāte; pieteicēja nespēj iztaisnot kaklu; ir izteikta balsenes nestabilitāte; grūtības noturēt galvu; konstatētas patoloģiskas kustības, kā arī skaņa balsenē. Pieteicējas veselības stāvoklis kopumā novērtēts ar negatīvu dinamiku. Secināts, ka pieteicēja ir darbnespējīga, ikdienas pienākumu pildīšana sadzīvē ir apgrūtināta, pašapkalpošana ir apgrūtināta (*lietas 17.lapa*).

Tas pats konstatēts arī algologa 2024.gada 29.jūnija izrakstā no ambulatorā pacienta medicīniskās kartes, proti, ka pieteicējai ir asimetriskā stāja; gaitas nestabilitāte; pieteicēja nespēj iztaisnot kaklu; ir izteikta balsenes nestabilitāte; grūtības noturēt galvu; konstatētas patoloģiskas kustības un skaņa balsenē. Kopumā veselības stāvoklis ir ar negatīvu dinamiku. Pieteicēja ir darbnespējīga, ikdienas pienākumu pildīšana sadzīvē apgrūtināta, pašapkalpošana apgrūtināta. Pieteicējai konstatēti izteikti kustību traucējumi (*lieta 26.lapa*).

Otolaringologa /Persona E/ 2024.gada 15.maija konsultatīvajā slēdzienā ir norādīts, ka pieteicēja pārvietojas lēni, ar grūtībām, nespēj pagriezt galvu ne pa labi, ne pa kreisi (*lietas 23.lapa*).

No mugurkaulāja ķirurga /Persona F/ 2024.gada 28.maija ārsta – konsultanta slēdziena izriet, ka pieteicēja pārvietojas lēnām, maziem solīšiem. Pieteicējas gadījums atzīts par atipisku un komplicētu (*lietas 24.lapa*).

Fizikālās un rehabilitācijas medicīnas ārsta /Persona C/ 2024.gada 1.jūlija konsultanta slēdzienā pieteicējai ir konstatēta lēna, nestabila gaita un līdzsvara traucējumi. Norādīts, ka pieteicēja iet sīkiem solīšiem, gaita nestabila. Kopumā funkcionēšanas traucējumi ir pasliktinājušies, ar negatīvu dinamiku. Pieteicējai diagnosticēti izteikti gaitas un kustību traucējumi (*lietas 27.lapa*).

Apgabaltiesa konstatē, ka arī komisija 2024.gada 16.aprīļa lēmumā Nr.2024/3928, ar kuru pieteicējai tika noteikta II grupas invaliditāte (līdz 2026.gada 20.martam) ir atzinusi, ka pieteicējai ir smagi pašaprūpes spēju traucējumi; smagi uzvedības un aktivitāšu kontrolēšanas spēju traucējumi, kas atbilst smagas pakāpes funkcionēšanas ierobežojumiem.

Izvērtējot lietā esošos pieteicējas medicīniskos dokumentus savstarpējā kopsakarībā, apgabaltiesa secina, ka pirms Lēmuma pieņemšanas pieteicējai bija diagnosticēti gan smagas pakāpes funkcionēšanas ierobežojumi, gan arī izteikti pārvietošanās traucējumi. Tas izriet no minētajiem medicīniskajiem dokumentiem.

Līdz ar to apgabaltiesa nepiekrīt komisijas 2024.gada 17.septembra atzinumā Nr.2024/18769 ietvertajam secinājumam, ka lietā nav ārsta slēdziena par pieteicējai konstatētiem izteiktiem pārvietošanās traucējumiem.

Novērtējot lietā esošos pierādījumus, apgabaltiesa nepiekrīt pirmās instances tiesas secinājumam, ka, neraugoties uz to, ka pieteicējai ir konstatēti smagi funkcionēšanas ierobežojumi, pieteicējas pārvietošanās traucējumi nav vērtējami kā izteikti. Šāds secinājums neatbilst lietā esošajiem pierādījumiem.

Tāpat arī apgabaltiesa nepiekrīt viedoklim, ka smagas pakāpes funkcionēšanas ierobežojumi pieteicējas gadījumā tomēr neierobežoja pieteicējas pārvietošanās spējas pārbaudāmajā laika periodā.

Ne komisija, ne arī pirmās instances tiesa neizvērtēja šos apstākļus pēc būtības, proti, cik ilgi (konkrēti cik minūtes) un kādu attālumu pieteicēja spēja veikt pārbaudāmajā laika periodā ar citas personas palīdzību, pārvietojoties lēni, maziem solīšiem, nestabilā gaitā, ar galvas reiboņiem, kā arī ar koordinācijas un līdzsvara traucējumiem, pastāvot ārstu diagnosticētajiem simptomiem (*lietas 17., 24., 26. un 27.lapa*).

Tāpat arī nav vērtēts apstāklis, vai pieteicēja vispār spēja iekāpt sabiedriskajā transportā (pat ar citas personas palīdzību).

Algologa 2024.gada 29.jūnija izrakstā ir konstatēts, ka pieteicēja nespēj paiet vairāk par 10 metriem, ir jāapstājas; konstatēti arī koordinācijas un līdzsvara traucējumi, galvas reiboņi un nekontrolējamas kustības ar galvu. Ārsts algologs ir diagnosticējis pieteicējai izteiktus kustības traucējumus (*lietas 26.lapa*).

[15] Komisija argumentē, ka vienīgā pieteicējai diagnosticētā slimība, kas varētu tikt saistīta ar pārvietošanās traucējumiem, ir mugurkaula spondiloze, tomēr pieteicējai tā nerada pārvietošanās ierobežojumus, jo traucējumi ir tikai kakla daļā (*lietas 56.lapa*).

Minētajam argumentam apgabaltiesa nepiekrīt, jo komisija nav ņēmusi vērā mugurkaulāja ķirurga /Persona F/ norādīto, ka pieteicējas gadījums ir atipisks un komplicēts (*lietas 24.lapa*).

Pastāvot lietā esošajiem ārstu slēdzieniem un medicīniskajos dokumentos ietvertajiem pieteicējas veselības stāvokļa aprakstiem, komisijai šaubu gadījumā bija jāveic pieteicējas veselības stāvokļa pārbaude klātienē.

Kā jau iepriekš tika norādīts, atbilstoši noteikumu Nr.805 9.pielikuma 18.punktam kritēriji atzinuma sniegšanai ir šajā pielikumā neminētas slimības, kuras rada izteiktus pārvietošanās traucējumus vai tādus traucējumus, kuru dēļ persona pat ar citas personas pastāvīgu atbalstu nevar izmantot sabiedriskā transporta pakalpojumus.

Lietā piemērojamā tiesību norma noteic divus patstāvīgus kritērijus atzinuma sniegšanai, proti, 1) 9.pielikumā neminētas slimības, kuras rada izteiktus pārvietošanās traucējumus; 2) 9.pielikumā neminētas slimības, kuras rada tādus traucējumus, kuru dēļ persona pat ar citas personas pastāvīgu atbalstu nevar izmantot sabiedriskā transporta pakalpojumus.

Apgabaltiesa atzīst, ka ne komisija, ne arī pirmās instances tiesa šos apstākļus nav pienācīgi noskaidrojušas un pārbaudījušas. Komisijas un pirmās instances tiesas izdarītie secinājumi neatbilst lietā noskaidrotajiem apstākļiem un lietā iegūtajiem pierādījumiem.

Lai sniegtu atzinumu saskaņā ar noteikumu Nr.805 9.pielikuma 18.punktu, komisijai vispirms bija jānoskaidro, vai pieteicējai ir diagnosticētas minēto noteikumu 9.pielikumā neminētas slimības, kas rada izteiktus pārvietošanās traucējumus. Tāpat arī komisijai bija jānoskaidro, vai pieteicējai diagnosticētās slimības rada tādus traucējumus, kuru dēļ pieteicēja pat ar citas personas pastāvīgu atbalstu nevar izmantot sabiedriskā transporta pakalpojumus (tostarp, nespēj aizkļūt līdz sabiedriskā transporta pieturai un nespēj iekāpt sabiedriskajā transportā).

Atsevišķos dokumentos konstatētais, ka pieteicēja pārvietojas ar sīkiem solīšiem, vēl nenozīmē, ka komisija un pirmās instances tiesa būtu noskaidrojušas šos lietā būtiskos apstākļus. Tas, ka pieteicēja pārbaudāmajā laika periodā vēl ir spējusi pārvietoties (aptuveni 10 vai 20 metrus), neliecina par pieteicējas spēju ar citas personas atbalstu izmantot sabiedriskā transporta pakalpojumus, jo saskaņā ar liecinieces sniegto liecību pieteicēja pat ar viņas atbalstu nespēja aizkļūt līdz sabiedriskā transporta pieturai.

Kā jau iepriekš tika minēts, ja komisijai radās šaubas par ārstu slēdzienos pieteicējai diagnosticētajiem izteiktajiem pārvietošanās traucējumiem (piemēram, kontekstā ar pieteicējai noteiktajām diagnozēm), komisijai nebija šķēršļu pārbaudīt pieteicējas veselības stāvokli klātienē.

Apgabaltiesa jau konstatēja, ka pieteicējas medicīniskajos dokumentos ir konkrēti norādīts, ka pieteicējai ir izteikti kustību traucējumi (*lieta 26.lapa*), kā arī pieteicējai ir izteikti gaitas un kustību traucējumi (*lietas 27.lapa*). Savukārt komisija, piešķirot pieteicējai II grupas invaliditāti, ir atzinusi, ka pieteicējai ir smagas pakāpes funkcionēšanas ierobežojumi.

[16] Lieciniece /Persona B/ tiesas sēdē apliecināja, ka 2024.gadā pirms operācijas pieteicējai bija grūtības nokļūt pat no pirmā stāva līdz taksometram, kurš bija novietots tieši pie kāpņu telpas ieejas, tie bija tikai daži metri, taču pieteicējai tas prasīja kādas 10 minūtes. Ar sabiedrisko transportu pieteicēja nevarēja pārvietoties, jo arī kopā ar pavadoni nespēja aizkļūt līdz sabiedriskā transporta pieturai.

Apgabaltiesas rīcībā nav ziņu, kas dotu pamatu šaubām par liecinieces sniegto liecību.

Izvērtējot lietā iegūtos pierādījumus to savstarpējā kopsakarībā (sk. arī šā sprieduma 11. – 14.punktu), apgabaltiesai nerodas šaubas par to, ka liecinieces raksturotais un pieteicējas medicīniskajos dokumentos (ārstu slēdzienos) norādītais pieteicējas veselības stāvoklis pārbaudāmajā laika periodā bija atbilstošs noteikumu Nr.805 9.pielikuma 18.punktā paredzētajiem kritērijiem.

[17] Rezumējot visu iepriekš minēto, apgabaltiesa atzīst Lēmumu par prettiesisku, jo izskatāmajā gadījumā Lēmuma pieņemšanas laikā bija konstatējami noteikumu Nr.805 9.pielikuma 18.punktā paredzētie kritēriji.

[18] Senāts, atsaucoties uz Eiropas Cilvēktiesību tiesas atziņām, ir norādījis, ka no Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 6.panta izriet tiesas pienākums argumentēt spriedumu, bet tas nav saprotams kā prasība detalizēti atbildēt uz jebkuru argumentu. Tiesnešiem ir jāuzklausa visi argumenti, bet viņiem nav pienākuma detalizēti atrunāt jebkuru iesniegumu vai skaidri atbildēt uz jebkuru paskaidrojumu. Tiesai ir atļauts izvērtēt tos argumentus, kurus tā uzskata par nozīmīgiem no tiesību viedokļa (*sk. Senāta 2005.gada 22.novembra sprieduma lietā Nr.SKA-378/2005 12.punktu*).

Ievērojot minēto, apgabaltiesa izvērtēja tos argumentus un apsvērumus, kuriem ir būtiska nozīme izskatāmajā lietā.

[19] Pieteicēja samaksāja valsts nodevu 30 *euro* par pieteikumu par lietas ierosināšanu tiesā (*lietas 39.lapa*).

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu, ja pieteikums pilnībā vai daļēji apmierināts, tiesa piespriež no atbildētāja par labu pieteicējam viņa samaksāto valsts nodevu.

Pieteikums ir apmierināms, tāpēc ir pamats piespriest no atbildētāja par labu pieteicējai viņas samaksāto valsts nodevu 30 *euro*.

Pieteicēja tika atbrīvota no valsts nodevas samaksas par apelācijas sūdzību (*lietas 105.lapa*).

Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 126.panta otrajai daļai, ja pieteicējs no valsts nodevas samaksas bija atbrīvots un pieteikums pilnībā vai daļēji apmierināts, valsts nodevu piespriež no atbildētāja.

Ievērojot minēto, valsts nodeva par apelācijas sūdzību ir piespriežama no komisijas.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo un otro daļu, kā arī 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

apmierināt /Persona A/ pieteikumu;

atzīt Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas 2024.gada 17.septembra atzinumu Nr.2024/18769 par prettiesisku;

piespriest no Latvijas Republikas par labu /Persona A/ (personas kods /Personas kods /) viņas samaksāto valsts nodevu 30*euro*, atlīdzinot to no Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas budžeta līdzekļiem;

piespriest no Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas valsts nodevu 60 *euro*.

Spriedumu var pārsūdzēt Senāta Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesneses: R.Paegle I.Kaļiņina S.Liniņa